

dem Doctores observant, & ante eos D. August. lib. 5. de Civit. Dei, cap. 1. non solum naturali, & 61 communi omnium gentium jure, sed Divino etiam atque Evangelico, non tantum privata dominia, verum Regna quoque, & Imperia hominibus impiis, & infidelibus; & quod magis est, idololatrias concedi videntur, eisque parendum, 62 & obsequendum esse docemur, ut apparet ex Psalm. 2. *Adstiterunt Reges terra, & Principes convenerunt in unum. Jerem. 27. & Ezech. 26.* 63 ubi Nabuchodonosor Rex erat, non solum malus, & in peccato mortali, sed etiam idololatra & infidelis, & tamen teste ipso Deo, dominium habuit super gentes, & Regna; & Deus eis, non solum illum, verum filium, & nepotem ejus praefecit. Unde Daniel 2. dixit ei Daniel: *Tu es Rex Regum, & Deus caeli dedit tibi Regnum;* & idem dicitur de Cyro peccatore, & infideli, Isaia 45. *Hae dicit Dominus Christo meo Cyro: Cujus apprehendi dexteram, ut subjiciam ante faciem ejus gentes, & dorsa Regum revertam. & dabo tibi thesauros absconditos, & arcana secretorum.* 64 *rum. Et Genes. 47. Joseph, qui fidelis erat, suo consilio totam Aegyptum Pharaoni Regi infideli tributariam fecisse dicitur: in quo procul dubio peccasset, si Pharaos verus Rex, & dominus esse non posset. Et Tobie 2. ubi Tobias jubeat reddi haecum quod non esset, si Gentiles dominium non haberent. Matth. quoque 22. ait Dominus: Reddite quae sunt Caesaris Caesari; & Luc. 22. Reges gentium dominantur eorum: & D. Paul. Roman. 13. Omnis anima potestati sublimioribus subdita sit: & 1. Pet. 2. Subjuncti estote omni humanae creaturae propter Deum, sive Regi quasi excellenti, sive Ducibus tamquam a Deo missis. Et statim: *Servi subditi estote in omni timore domini, non tantum bonis, & modestis, sed etiam discoloris.* Quae loca, & alia similia adducta per Auctores supra relatos, praecipue Sayrum dicti. lib. 9. cap. 4. num. 11. satis ostendunt, vera dominia, & principatus in peccatoribus, & infidelibus reperiri, cum Principes, de quibus loquuntur, infideles essent, & habentur in cap. non frustra, & in cap. Regum 23. quaest. 5. ex quibus expressè deducit Cardin. Turrecrem. in cap. in dignitate, distinct. 3. quaest. 3. versic. Respondeo, etiam Principibus infidelibus obediendum esse. Atque ad ea respiciens August. lib. 5. de Civit. Dei, cap. 21. *Non tribuamus (inquit) dandi regni, vel imperii potestatem, nisi vero Deo, qui dat felicitatem regni caloribus solis piis: regnum vero terrenum & piis, & impiis, sicut ei placet, cui nihil injustè placet. Et infra: Ille verè unus Deus, qui nec judicio, nec adjutorio deserit genus humanum, quando voluit, & quantum voluit Romanis regnum dedit, qui dedit Assyriis, vel etiam Persis. Qui Imperium dedit Mario, ipse etiam dedit Cajo Caesari: qui Augusto, ipse & Neroni: qui Vespasianis vel patri, vel filio suavissimis Imperatoribus, ipse etiam Domiciano crudelissimo; & ne per singulos ire necesse sit, qui Constantino Christiano, ipse apostata Juliano, cuius egregiam indolem decepit amore dominandi sacrilega, & detestanda curiositas.* Quod idem pulchrè ostendunt D. Chrysostom. Ambros. Origen. Epiphani. Justin. Ignat.*

Optat. Tertullian. Prosper, & alii relati à Petr. Aragon. in 2. 2. pag. 609. & à doctiss. P. Suar. in d. defens. Fidei, lib. 1. cap. 4. per totum. Quibus addere possumus ejusdem Ambrosii locum lib. 2. de Cain & Abel, cap. 4. relatum à Gratiano in cap. remittuntur, vers. Per scientes 23. 70 q. 5. ubi ait, peccata Amorrhæorum, & Chanaanorum, & aliarum Gentium, quarum terram Israelitis possidendam dedit. Quibus verbis ostendit, apud praedictas gentes, quamvis infideles, & idololatrias, non solum possessionem, verum & proprietatem illarum provinciarum stetit. Nam ille filius genitivus, Quarum proprie dominium significat, ex doctrina Bartol. quem sequuntur Alexand. Jas. & alii in rub. de novi oper. nuntiatio. & plures alii relati à Mandello de Alba cons. 151. num. 7. Menoch. de recap. poss. remed. 1. numer. 51. & latè Cardin. Tusch. practice. conclus. lit. G. concl. 37.

Quartò, supradicta sententia favet optimus 72 text. in l. Christianis 6. C. de Paganis, ubi Honor. & Theodos. Imp. specialiter prohibent Christianis, qui verè sunt, vel esse dicuntur, ne Judaeis, aut Paganis quiete de gentibus nihil tentantibus turbulentum, legique contrarium, manus inferre audeant, religionis auctoritate abusi, & si contra securos fuerint violenti, vel eorum bona diripuerint, non solum ea, quae abstulerint, sed convicti, in duplum, quae rapuerint, reddere compellantur. Et idem de illorum molestiis vitandis, & bonis conservandis habetur in l. nullus 6. C. de Judaeis, cap. sicut extra eodem; & per Apost. 1. Corinth. 10. in fine, ubi: *Sine offensione estote Judaeis, & Gentibus; de quorum praxi, & interpretatione plura tradit Marq. in tract. de Judaeis, & infidel. 1. part. capit. 2. & Roland. à Valle consil. 25. volum. 3. & Phil. Pasch. de virib. pat. potest. 1. part. cap. 7. num. 14. Nos infra lib. 3. cap. 6. num. 47. & sequent. & extat in motus proprius Pauli III. de 74 ann. 1542. cujus mentionem facit Posevin. in Biblioth. 1. tom. lib. 9. cap. 5. pag. 391. quo conceditur, ut Judaei, caeterique infideles, ad agnitionem Catholicae fidei venientes bona patrimonialia, maternaliaque, & omnia eorum consuetudine acquisita, seu quae verum dominium habere reminiscuntur, etiam vivis, & invitis parentibus habere, tenere, & possidere valent. Eodemque diplomate jubetur, quae caritate quisque venientes ad lumen Christi fovere, contumelias ab aliis prohibere debeat, quin & ut civitate, privilegiis, immunitatibus, libertatibus fruatur, quandoquidem per gratiam Baptismi cives Sanctorum, & domestici Dei efficiuntur.*

Et non solum in Judaeis, & Paganis, sed verum 75 & in Saracenis, qui nobis magis infesti sunt; eandem sententiam probat Alexand. Pap. II. ad Hispaniae Episcopos scribens in cap. dispar. 23. quaest. 8. dum docet, tunc demum adversus eos justè pugnari, ubi Christianos persequuntur, & ex urbibus, & propriis sedibus pellunt, sic manifestè demonstrans, ob id tantum, quod Saraceni, aut infideles essent, justè bello infestari non posse, aut suarum rerum dominio, & possessione privari. De cujus dicti veritate, dum de Saracenis loquitur, alio loco tractabimus.

Quin-

CAPUT XI.

In quo vera praedictae questionis resolutio proponitur, & problematice utramque partem defendat posse monstratur, utriusque argumenti peculiaris responsione solutis.

SUMMARIUM.

- 1 Problematicè disputari potest in questione de infidelibus ob solam infidelitatem debellandis.
- 2 Hostiensis opinio ab Ecclesia recipitur, & practica, secundum Martam, & alios.
- 3 Christiani Scriptores non debent opinionem Hostiensis veneno aspicere.
- 4 Innocentii opinio rejecta esse, aliquibus videtur, & quod ipse sibi contrarius fuerit.
- 5 Dominatio unius hominis super alteram non fuit ex jure naturali.
- 6 Dominia & Imperia licet infideles habere possint, ea tamen illis Rom. Pontifex adimere potest.
- 7 Infidelium regna ad fideles ex justa causa auctoritate Pontificis transferri possunt.
- 8 Caritas unicuique secundum ejus conditionem est impendenda.
- 9 Oratio, quam Ecclesia pro infidelibus facit arguit eos verum dominum non habere.
- 10 Ecclesia errare non potest.
- 11 Imperia, & dominia illa tantum legitima sunt, quae à Deo dantur, vel ab Ecclesia confirmantur.
- 12 Nabuchodonosor, Cyri, & aliorum tyrannorum imperium injustum fuit, & cur à Deo permissum.
- 13 Deus ex peccatis hominum multa bona operari, & diligere solet.
- 14 Imperia ad tyrannos crudeliter, & impie aliquando Deus transferre solet in punitionem peccatorum, & num. 18.
- 15 Cap. auctoriter 18. 8. quaest. 1. & cap. ex merito 6. quaest. 1. exornatur. Saul fuit electus per exortam à Deo voluntatem, ibidem.
- 16 Job locut. cap. 34. de regno hypocritarum explicatur.
- 17 Cap. his itaque 6. distinct. explicatur.
- 18 Varii Auctores de causis cur Deus infidelium imperia permittat, tractant numerantur.
- 19 Proverb. cap. 8. ubi: Tyranni per me tenent terram, explicatur.
- 20 Tertulliani allegatus locus referitur de his quae à Deo veluti invito permittantur, & non approbantur.
- 21 Permissimus quod non approbamus, aliudque est praecipere, aliud permittere.
- 22 D. Pauli, & alia Scripturae loca, quae Dominis, & Principibus infidelibus obediendum esse dicunt, qualiter accipiantur.
- 23 Ecclesia hodie, eam magis aucta sit, multa facere potest, quae olim non expedirent.
- 24 Omnia suis conveniunt temporibus.
- 25 Papa major est administratione Paulo, & contra eum rectè dispensat in his, quae Fidei non sunt.
- 26 Gentibus juxta subjunctam materiam aliquando solum possessionem, vel detentionem significat.
- 27 Lex Christianis 6. C. de Paganis, explicatur.
- 28 Infideles apud Christianos degentes Ecclesiae suavitè tractari praecipit, & quare.
- 29 Christus B. Petro terreni simul, & caelestis imperii jura concessit.
- 30 Cap. solite de majorit. & obedient. exornatur.
- 31 Tolerantia Ecclesiae circa dominia, & imperia infidelium, qualiter procedat.
- 32 Puniri quis aliquando, & re sua privari potest, sine culpa sua, non tamen sine causa.
- 33 Religiosis favor, & ampliatio est causa causarum, & omnibus rebus praepositur.
- 34 Voluntate ex mera quod dependet, ex eadem adimi potest.
- 35 Innocentii sententia auctori verior, & communior videtur.

Dd

Hos-

nstratione, possessionem, aut usumfructum, imò & violentam detentationem designat, ut in cap. pro illorum glos. 2. de prebend. l. in venditionem, in princip. de reb. aucto. jud. possidend. cum aliis, quæ congerit Malferit. sup. num. 100. Menoch. de recuper. posse. rem. 1. n. 51. & Card. Thusc. conclus. 37. lit. G.

Ad quartum argumentum constructum ex l. Christianis 6. C. de Pagan. & aliis iuribus, & auctoritatibus, quibus Judæis, Paganis, & aliis infidelibus quietè degentibus nullam injuriam in personis vel bonis faciendam esse decernitur.

28 Responderi potest cum eod. Malferit. num. 88. ea jura de Judæis dumtaxat, & infidelibus agere, qui apud fideles existunt, & commemorantur, quos nostris monitionibus, & prædicationibus ad Fidem suscipiendam possumus exhortari. Quamobrem voluit Ecclesia ita blandè, & suaviter cum illis procedere, & inquantum fieri potest eos, eorumque ritus permittere, ac tolerare, ut per hujusmodi consortium valeamus, eos Christo lucrifacere cap. infideles 24. q. 4. & cap. ad mensam 1. q. 8. Nostram autem questionem de illis infidelibus agere, qui non apud nos, sed in suis provinciis degunt, numero, & divitiis potentes: quos potest Ecclesia, ut sæpe diximus, si opportunum esse censuerit, suis Regnis, & dominiis privare, cum † Christus B. Petro æternæ vitæ clavigeri terreni simul, & cœlestis imperii jura concesserit. Ut expressè dicitur in cap. 1. dist. 22. & de ejus suprema potestate intelliguntur illa verba Jerem. 1. Ecce constitui te super gentes & Regna, ut evellas, dissipes, adifices, & plantes. Secundum explicationem, & applicationem, quam facit † text. in cap. solita, de major. & obed. & alia, quæ de potestate Romani Pontificis in concedendis Regnis temporalibus fidelium & infidelium alio loco trademus. Quibus 30 adicitur Marta d. cap. 24. n. 55. tolerantiam, † sive permissionem, quam Ecclesia in illis infidelibus facit, veluti à nolente procedere, quia malam voluntatem in totum cohibere non potest dict. cap. hac ratione 31. quest. 1. quod in dominio, imperio, & jurisdictione istorum non semper tolerandum fuit, cum sint eorum incapaces, & esset anima, ac longa tolerantia in præjudicium fidelium, ad quos ex præcepto Domini, Ecclesia jubente omnium Regnorum jura translata esse intulimus.

Ad quintum ex eo desumptum, quod Indi infideles, si ob solam infidelitatem Regnis, & dominiis suis spoliari possent sine culpa utique punirentur, respondet idem Malferit. sup. n. 91.

32 quod licet verum sit, † neminem regulariter sine culpa puniri, aut se sua privari debere, ut probant jura, & Doctores in argumento relati; multoties tamen contingit, ut quis privetur jure suo sine culpa sua, non tamen sine causa, ut notanter dicit glossa communiter recepta in dict. cap. cognoscentes, de constit. & in cap. fin. schol. 2. de eo qui cognos. consang. uxor. sue. Rebuf. in dict. l. aliud est frans, pag. 688. & latè Petr. Pechius per text. ibi in cap. sine culpa, nisi subsit causa, non est aliquis puniendus, de reg. jur. in 6. Quo fit, ut in questione proposita, securè & licitè dicta translatio fieri possit, cum tot causæ & rationes interveniant, ut supra tradidimus. Et †

Christiana Religiois favor & utilitas ad idem impellat, quæ causa omnium causarum appellari solet, & est res incomparabilis, & hominum vitæ, cæterisque rebus anteposenda, l. si quis sepulchrum, l. sunt persone, ff. de relig. & sump. funer. l. sancimus, C. de sacros. Ecclies. cap. recipimus 12. q. 2. ubi glos. verb. Religionis, de dolo & contum. cum latè traditis à Jas. in l. 1. lef. 1. n. 18. C. de sacros. Ecclies. & in auth. si qua mulier, n. 14. eod. tit. Mar. Mantua in Enchirid. cap. 242. Marc. Ant. Marsil. in tract. de Ecclies. rebus. orig. 3. p. c. 13. n. 23. & 65. Beron. q. 14. n. 2. & Rebuf. in concord. rub. de Regia ad præl. nom. §. 1. gloss. consanguineus in fin. Præsertim, quia, si (ut supponimus) hæc ademptio: & translatio ex divina voluntate procedit, ubi per Pontifices declaratur, nihil est, de quo infideles querantur, aut se ipsos puniri causentur: † 34 cum id, quod ex mera & absoluta alterius voluntate dependet, ex eadem tolli & adimi possit, l. judicium solvitur §. ff. de judiciis, l. 1. §. 2. l. & habet 15. ff. de precario, l. 2. tit. 4. part. 3. cum aliis.

35 Si quis autem pro Innocenti sententia stare malit, quæ in infidelibus veram dominationem, & jurisdictionem agnoscit, † quam ego verior rem existimo, & frequentiori scribentium calculo receptam invenio. Ad Hostiensis, & sequacium argumenta ita satisfacere poterit. Ad primum, satis probabile esse, quod Episcopus Chiapensis advertit in d. tract. comprobat. fol. 42. & 45. Hostiensem † scilicet non generaliter de omnibus infidelibus esse locutum, sed de Saracenis dumtaxat, qui Christianos infestant, & bona quæ quondam illorum fuerint, injustè detentant, in quibus diversa ratio, quam in aliis infidelibus militat, ut infra dicemus.

Et ut concedamus, illum indistinctè procedere, parum † tamen firmum, & securum esse 37 quod asserit de dominio, & translatione Sacerdotii & reliquis, quæ in Christo, & ejus Ecclesia, & Vicariis post adventum Christi considerat, ut ob hæc infideles suis bonis, & potestatibus à fidelibus spoliari possint, cum ea de spiritualibus tantum intelligi debeant, ita ut jam extra Ecclesiam non sint Sacramenta, nec sacrificia; nec ulla via ad salutem, ut habetur in cap. firmiter de sum. Trinit. & in nostris terminis post alios observat Salon. dict. tract. de domin. quest. 2. art. 2. Sayrus in d. clavi Regia 2. part. lib. 9. cap. 4. in fine, & latius disputabimus infra cap. 17.

Et hoc est, † quod tradere voluit Isaias in d. 38 cap. 60. gentem, & Regnum, quod Christo non servierit, peritutum, & reliqua loca, quæ ad Christi Domini potestatem asserendam adduximus: spirituale namque dominationem & jurisdictionem respiciunt, ut prædicti Auctores defendunt, non verò temporalem, quam antè, & post adventum Christi, infidelibus sartam, & illibatam mansisse, tot utriusque testamenti, & juris locis probatum reliquimus. Quæ non † 39 ad solam Dei permissionem referenda sunt ut Marquard. Malferit. Marta, & alii opinantur; verum etiam expressam Dei concessionem, & approbationem ostendunt ut bene advertit Sayrus ubi sup. & Pat. Mag. Fr. Ant. Perez in Lau-

rea Salmant. certam, §. expo. tit. cap. 2. pag. 269.

40 n. 11. Nam † & Jerem. Egip. inquit, Dominus dedi omnes terras istas in manu Nabuchodonosori Regis Babylonis servi mei, insuper & hostias agri dedi ei, ut serviant illi & servient ei omnes gentes. Et Ezech. 29. de eodem loquens, ait: Dedi terram Egypti, pro eo quod laboravit mihi, ait Dominus Deus, & Daniel. 2. Tu es Rex Regum & Deus celi dedit Regnum tibi, & Sapient. 6. A Domino data est potestas nobis, & cum essetis ministri Regni illius, non rectè judicastis, & Joan. 18. Dominus sermonem habens cum Pilato, qui impius, & infidelis erat, inquit: Non haberes potestatem in me ullam, nisi tibi datum esset desuper, & Matth. 23. Super Cathedram Moysi sederunt Scribae & Pharisæi; omnia ego quæcumque dixerint vobis, servate & facite, secundum opera verò eorum nolite facere.

41 Verbum † autem dare, quod sæpe Scriptura in prædictis auctoritatibus reperit, plenam, & irrevocabilem dominii translationem significare solet, l. ubi autem non apparet §. 5. fin. ff. de verbor. obligat. ubi Jas. & alii, num. 2. l. quod quis 49. ff. de condict. indebit. l. 1. ubi Cynus, & Balto. C. de fundo dotati; cum aliis latè traditis ab Anton. Gomez 2. tom. variar. cap. 10. num. 22. Joan. Gæd. in tract. de contrab. stipul. cap. 9. concl. 4. ex n. 17. & Card. Tusch. præf. concl. jur. lit. D. concl. 17.

42 Ad secundum verò responderetur, spolia † quæ Judæi fugientes ab Egyptiis abstulerunt, non ob id à peccatis, & injustitiæ labe defendi, quod 43 Egyptii infideles essent; sed quod expressum Dei mandatum præcessit, qui id facere præcipiebat: † cuius auctoritas, ubi intervenit, omne vitium eluit, & omne crimen purgat, ut aliàs de præscriptione longissimi temporis dicitur in l. sicut de præscript. 30. vel 40. ann. & in l. omnes, C. de quadrienni præscriptione, & de lege in l. Gracchus, C. ad L. Jul. de adult. & in nostris terminis eleganter notavit D. August. relatus à Gratian. in cap. Dominus noster 23. quest. 2. cum aliis, quæ adduximus sup. cap. 2. ex n. 25.

44 Præsertim † cum illud præceptum eo magis rationi consonum videretur, quod Egyptii Hebræos per tot annos durissima servitute compresserant, cuius vindicta majori quidem compensatione digna videri potuit, ut bene observat Abulensis in quest. supra Exodi. c. 3. & 12. & ante eum B. Irenæus l. 4. c. 49. Ubi vidè adnotationem Evardentii, qui similes allegat B. Augustini, Theodoretii, & Alcini Viennensis locos & elegantissimè Tertullian. lib. 2. contra Marc. c. 20. Ubi inquit, quod etsi solo injuriarum iudicio Hebræi Egyptios reconvenirent, & scapulas suas, flagellorum contumeliosos atrocitate laceratas, ostenderent, non paucis lincibus, & scyphis pauciorum utique divitum, sed toris, & ipsorum facultatibus, & popularium collationibus, eis satisfieri non posset. Et lib. 4. advers. eum d. Marcionem c. 24. eandem sententiam non minus eleganter repositit, sic iniqui: Christus dignos promittans mercede operarios, excusavit præceptum illud creatoris de vasis aureis, & argenteis Egyptiorum auferendis, qui enim villas, & urbes operati fuerint Egyptiis, digni utique operarii mercede, non ad fraudem sunt instructi,

sed ad mercedis compensationem, quam aliàs à dominatoribus exigere non poterant.

Et eodem exemplo ac ratione defenduntur etiam † Christiani, qui Saracenos, à quibus 45 injuste capti sunt, evadentes, non solum proprio ipsorum servitio, sed bonis, quibus possunt, spoliant, & secum in provincias Christianorum adportant, ut contra Anchar. in c. peccatum, de regulis juris in 6. tradit gloss. & Doct. in cap. jus gent. 1. d. Innoc. in cap. olim el. 1. de restitutione spoliatorum; communis apud Martani d. cap. 24. ex num. 46. P. Sà in summa, verb. Bellum, n. 1. Pat. Molina de justitia & jure, tract. 2. disp. 37. in princip. & novissimè Anton. Naldus in præf. quæst. verb. Christianus, verb. Infidelis, & verb. Servus.

46 Qui solutione pariter respondere possumus ad auctoritatem D. Augustini † in dict. cap. si de 46 reb. Apparet namque de hæreticis agere, qui Catholicis ipso jure subduntur, † ab eisque puniti, coerceri, & bonis omnibus spoliari possunt, quousque ad veram, & puram religionem redeant, à qua semel promissa & professã, proterve, & injustè desceverant, ut docet D. Thom. 2. 2. quest. 10. art. 12. Alphons. à Castro de justa heret. punit. c. 12. & 14. per tot. Victor. dict. relect. 1. de Indis, num. 8. & seq. & Nos latius prosequimur infra cap. 19. ex num. 47. & idem in reliquis infidelibus apostatis conclusit glos. quam ibi sequitur Archid. in sum. 23. quest. 6. dicens, quod non sunt compellendi ad bonum non susceptum, sed ad bonum susceptum.

47 Et licet † Scripturæ loca, à Divo August. in 48 sua sententia comprobationem expensa, generalius loqui videantur, & omnes impios, & infideles indistinctè comprehendere, quibus Deus imperiorum, & honorum translationem, & amissionem comminatur, intelligenda tamen sunt quoad bona spiritalia, non quoad temporalia, ut advertit Menchac. d. cap. 21. num. 5. vel melius, & elegantius ad punishmentem Divinæ Majestatis referri debent, ut rectè notat Covarr. in dict. reg. peccatum 2. part. §. 10. num. 2. vers. Non obstat primum, quæ licet † ob scelera, & 49 crimina infidelium ab eis tollere possit Principatus & Regna, ut multoties ablata, & de gente in gentem translata esse ostendimus sup. cap. 2. ex n. 5. Nos tamen ob id justè ejusmodi homines ob hanc solam infidelitatis causam puniri, bellari, & deprædari non possumus, nec à peccato, & restituendi necessitate excusamur, interim dum illa divina voluntas sufficienter nobis revelata non fuerit, ut sup. etiam cap. 6. ex n. 2. cum cod. Covarr. & aliis animadvertimus.

48 Deinde tertio argumento fit satis, si consideremus, eam assertionem, quæ docet, omnia opera infidelium esse peccata etsi à multis recipiantur, quos ibi retulimus, magis tamen communiter à reliquis Theologis Scholasticis impugnari, 50 † quia multa prestare possunt, quæ in genere mortis, & virtutis bona undecumque sint, ut deciditur in Concilio Arausicano 2. circa finem, & post D. Thom. 2. 2. quest. 10. art. 4. probat Cajetan. & alii Scribentes ibidem, & in 1. Sentent. dist. 41. Sotus lib. 1. de natura & gratia cap. 19. 20. & 21. Medin. in 1. 2. quest. 109. artic. 2. pag.

pag. 984. vers. Ad 5. respondetur, Aragon in 2.2. quest. 10. art. 10. pag. 310. vers. His tamen non obstantibus, & latius art. 4. per totum, Bellarm. tom. 3. lib. 5. de gratia & liber. arbit. ex cap. 9. Bened. Pezair. ad Roman. 14. disput. 5. Valencia 3. tom. disput. 1. quest. 10. punct. 2. Vega lib. 6. in Trident. cap. 34. & 40. Navarr. de finib. hum. act. §. 2. n. 15. pag. 336. Covarr. loquens generaliter de operibus extra caritatem factis, in cap. Alia mater 1. part. §. 4. num. 7. Joan. Azor. l. 3. instit. Moral. c. 29. quest. 6. & l. 4. cap. 25. quest. 14. Pat. Gabr. Vazquez sup. 1. 2. tom. 1. disput. 191. num. 7. & sequentibus, P. Lorca in 2. 2. sect. 1. disput. 35. per totam, P. Ludov. Torres de Fide, Spe, & Caritate disputat. 50. dub. 3. column. 628. & sequentibus. P. Suarez in tractat. de Fide disput. 17. sect. 3. ex num. 2. & eruditissimus P. Joann. Maldonat. in commentar. sup. Matth. cap. 7. column. 176. Ubi ait, merito contrariam opinionem nuper esse damnatam in Concil. Trident. sess. 6. de justificat. c. 7. Ubi ita cavetur, Si quis dixerit, opera omnia, que ante justificationem fiunt, quacumque ratione facta sint, vera esse peccata, vel odium Dei mereri, aut quantò vehementius quis nititur se. disponere ad gratiam, tantò eum gravius peccare, anathema sit. Et quod D. August. Gregor. Prosper. & alii in contrarium definire videntur, & dum in Ethnicis veras virtutes reperiri inficiantur, eò respicit secundum auctores sup. relatos, quòd illas steriles judicabant, & absque coclesti, & æterno præmio, & fructu, ac plerumque studio, & gratia humanæ laudis, honoris, vel gloriæ, & quia qui fidem non habent, caritate quoque vacant, que sine fide in hac vita esse non potest.

53 Neque his adversatur §. Apostolus ad Roman. 14. dum ait: Omne quod non est ex fide, peccatum est. Nam licet aliqui ex sanctis Patribus, ut in argumento diximus, id de Fide, qua in Deum credimus, explicent, communior tamen sensus est, & Apostoli verbis conformior, ut fides ibi pro conscientia accipiatur, quasi Apostolus dicat, omne quod fit contra conscientiam, aliquid suadentem, esse peccatum, ut cum Orig. Chrysostom. Ambros. Theodor. Theophylact. Oecumen. Anselmo, & aliis resolvit Azorius d. cap. 29. quest. 6. Mag. Lorca dicit. disput. 35. Et in hunc sensum prædicta Pauli auctoritas sæpè à nostris Pontificibus allegatur in cap. omnes 28. quest. 1. cap. quarat aliqui de penitent. distinct. 3. cap. per tuas 2. de simonia, cap. per literas, de restitu. spol. cap. quoniam 9. & cap. ult. de præscript. cum aliis, que bene notat D. Jac. Covarr. in Reg. possessor. 2. part. §. 6. num. 1. de reg. jur. in 6.

Denique quarto argumento ex verbis D. Thom. deducto responderi potest cum Mag. Bañez in 2. 2. quest. 10. art. 10. in fine, col. 536. Angelicum Doctorem intelligendum esse de infidelibus, qui habent repugnantiam ad fidem, hi enim causâ talis infidelitatis indigni sunt, ut infidelibus dominentur, eorumque dominio, & prælacione ab Ecclesia justis de causis privati, & spoliari possunt, maxime si infideles in terris fidelium degant, aut fidelium numerus augeti incipiat, illorumque conversio infidelium prælatio impedimento esse censeatur. Nefas quippe

judicatur est, religiosa mancipia impiissimorum inquinari dominio, ut ait §. 1. ult. ne Christian. §. 6. mancip. in C. Theodos. l. 1. & per totum, C. eodem, cap. cum sit nimis, cap. mulorum, cap. ad hæc, cap. nulli de Judæis, cap. mancipia §. 4. dist. cap. etsi, cap. præsentis, cap. multas, cap. Judas 17. quest. 4. l. fin. tit. 2. part. 4. l. 13. tit. 9. part. 6. l. 10. tit. 24. part. 7.

Et quemadmodum potest Papa uxorem §. 7. conversam eximere à potestate viri pagani, juxta doctrinam D. Pauli 1. ad Corinth. 7. cap. gaudemus de divortio, ita potest fideles baptizatos à jure, & obedientia infidelium, & paganorum Principum liberare, si Christianismus impediant, ut observant & resolvunt D. Thom. in addition. 459. DD. in 4. distinct. 39. Cajetan. 2. 2. quest. 66. artic. 8. Bertachin. in repertor. verb. Judæus, num. 56. Gregor. de Valencia tom. 3. quest. 10. punct. fin. Aragon. in 2. 2. quest. 10. art. 10. conclus. 1. pag. 310. Salon. in 2. 2. præf. de dominio, quest. 3. artic. 1. & Joan. Azor. in summa lib. 8. cap. 26. vers. Duodecimo queritur, colum. 1278. Cardin. Bellarm. lib. 5. de Roman. Pontif. cap. 7. Fr. Emman. Roderic. in quest. Regular. tom. 3. quest. 32. artic. 4. & doctus. Pat. Suarez in defens. Fidei, lib. 3. cap. 4. num. 5. & sequentibus, & cap. 23. num. 22. pag. 349. & novissimè in tractat. de Fide disput. 18. sect. 5. à n. 6. Ubi etiam post D. Thom. & alios supra relatos ex eisdem principis deducit, non licere fidelibus sibi de novo Regem infidelem creare.

His autem non intervenientibus verior, & communior sententia est, infideles §. 8. solum infidelitatis causam non posse regulariter privati dominio, quod habent supra fideles, ut concludit D. Thom. Cajetan. Bañez. Aragon. & alii ubi supra. Sylvester verbo Infidelitas, quest. 4. Driedon. lib. 3. de liber. Christian. cap. 9. in fine. Victor. dist. relectione 1. de Indis num. 6. & 7. Sot. in 4. distinct. 5. quest. 1. artic. 10. ad 5. & l. 4. de justitia & jure, quest. 2. artic. 2. Bellarm. tom. 1. controvers. 3. l. 5. cap. 2. Salmeron. Acton. 13. tract. 37. & 38. Pat. Torres de Fide, Spe, & Carit. disp. 52. dub. 1. column. 645. Anton. Per. in dict. Laureæ Salmant. certam. 5. exposit. cap. ult. pag. 296. n. 61. latè & optime Pat. Suarez d. l. 3. c. 3. per totum, & d. sect. 5. n. 3. & 4. ubi fundamenta hujus opinionis adducit, & P. M. Lorca in 2. 2. quest. 10. ex pag. 235. Ubi admonet, quòd licet verba §. D. Thom. in 59. argum. relata difficilia sint, nam Ecclesia non habet aliquam jurisdictionem supra infideles non subditos Christianis reducentia sunt ad bonum sensum, ut dicatur per ordinationem Ecclesiæ. posse tolli jus domini indirectè, præcipiendò §. 6. Christianis, ne infidelibus servant, & hoc juste fieri; quia infideles propter infidelitatem occasionem præbent, ut justè fideles ad eorum dominio subtrahantur, quia inconveniens est, fideles infidelibus servire. Et hoc esse inquit, quod D. Thom. tradit: Meritò infidelitatis merentur privati dominio super fideles.

Et eandem expositionem, licet aliis verbis, præsentit Aragon. d. quest. 10. art. 10. in fin. vers. Ultima conclusio, dicens, quod quia regulariter, & ut plurimum fideles, servientes infidelibus, versantur in maximo periculo amittendæ

Fidei; propterea Ecclesia, que respicit ea, qua magis frequenter contingunt, sine alio majore examine potest condere legem, qua tales servit d. servituri liberentur, cum possit, & debeat, ea omnia prævenire & disponere que conveniunt ad salutem spiritalem. Et idem in effectu concludit, & latius probat P. Suar. in d. lib. 3. defens. cap. 23. num. 21. & dicit. sect. 5. num. 6. & sequentibus.

CAPUT XII

De sexto titulo, qui ad eosdem Indos justè debellandos, & subigendos ab aliis frequenter adstruitur, quod plurima, sed ista que peccata contra legem nature committerent, tyrannidem exercent, antropophagi essent, & idololatriæ, cruentisque hominum sacrificiis immanissimè dediti.

SUMMARIUM

- 1 Indi, & alii infideles non possunt debellari ob tyrannidem, idololatram, & peccata contra naturam.
- 2 Auctores plurimi recensentur qui generaliter affirmant, licet debellari posse infideles non servantes legem nature.
- 3 Auctores plurimi recensentur, qui specialiter de Indis agentes, eos ob idololatram, & crimina contra naturam debellari posse docuerunt.
- 4 Indorum omnium Principes, & Reguli tyranni erant: & quomodo.
- 5 Reges Indorum, præsertim Peruanii & Mexicani, quàm tyrannicè & crudeliter vassallos suos vexarent, & gubernarent.
- 6 Indi inter alia durissima, quæ à suis Regibus patiebantur, servilibus semper, & laboriosis operibus exerceri solebant, ne usquam requiescere possent.
- 7 Edificiorum, & aliorum ingentium operum, que olim Indi fecerunt, hodiè plura vestigia manent, que remittit recensentur.
- 8 Pyramides & Mausolea Ægyptiorum, & lateres à populo Israëlítico facti, tyrannidem, & crudelitatem juvenitium, & eximium laborem edificantium ostendunt.
- 9 Tyrannorum vitia, & proprietates quæ.
- 10 Lex 10. tit. 1. part. 2. quæ apponit definitionem tyranni illustratur.
- 11 Princeps rectus, & justus magis subditorum commodis, quam propriis studet, & qualiter à tyranno differat.
- 12 Reges infideles ut plurimum tyrannicè dominantur, ibidem.
- 13 Tyrannis quam grave peccatum sit.
- 14 Tyranni cito pereunt, & regnorum brevi amissione & translatione puniuntur.
- 15 Sapientia locus cap. 16. vers. 10. expenditur.
- 16 Job verba cap. 15. vers. 10. explicantur.
- 17 Ecclesiastes capit. 8. vers. 9. explicatur.
- 18 Isaiæ locus cap. 15. vers. 4. explicatur.
- 19 Potentia nulla sceleris quærit potest esse diuturna.
- 20 Tyranni pauci siccæ morte pereunt, vel ad posterum suos Regna transmittunt cum Juvenali, & Eliano.
- 21 Indorum tyranni rarò in suis Imperiis contineantur.
- 22 Indi Peruanii facti sunt ob tyrannidem Atabualpa re à Deo sub jugum Hispanicarum mistos.
- 23 Viracochas cur dicitur Hispani ab Indis Peruanis.
- 24 Indi omnes plurima, & fœdissima peccata contra legem naturalem committentibus.

24 Auctores plures citantur, qui de vitio Indorum latissimè tractant.

25 Motezuma simul centum quinquaginta uxores ex se gravidas habuit.

26 Filios sexcentos ex se genuit quidam Rex Indus, alius 650. alius, 325.

27 Indorum præcipua vitia aliquibus Regibus schedatè comprehenduntur.

28 Marcule asneris usus apud omnes fere Indos frequentabat.

29 Indorum in templis asserabantur, qui præpœtera libidine uterentur.

30 Indi adò erant dediti sodomia, ut prædiconis imaginem pro amuleto gestarent.

31 Sodomia peccatum quàm execrandum, & detestabile est.

32 Sodomia antonomastice appellatur peccatum contra naturam.

33 Sodomitarum quorundam Indorum provincie Esquadræ notabilis puniitio, & historia.

34 Indi omnes Occidentales, ut plurimum antropophagi erant, etiam Mexicani, Brasilienfes & Peruanii, num. 39.

35 Canibales & Caribes Indi præ aliis, humanis carnibus vescerantur, Et num. 38.

36 Indus quidam Canibalis tercetium hominis esstiverat.

37 Indi qualiter humanas carnes condirent & asservarent, & mirabantur, quòd eis non vescerentur.

38 Canibales, & Caribes feralem modum superabant.

39 Vitiò antropophagie Mexicani non vacabant, quàmvis politiores.

40 Indi qualiter se erga senes, & ægrotos habebant.

41 Indi plurimi proprios filios, aut parentes epulantur.

42 Indi filios procreabant & incressabant, ut postea illis vescerentur.

43 Antropophagia vitium monstruosum, & detestabile est.

44 Pythagoras non solum ab humanis, verùm ab aliorum animalium carnibus abstinendum esse docebat.

45 Carnibus quibuslibet veteri, magis ferarum, quam hominum esse dicebat Pythagoras.

46 Juvenalis & Ovidii loca expenduntur de usu carnium agendâ.

47 Paul. Orosius explicatur, dum infames escas humane carnis eum appellat.

48 Humanis carnibus vesci Barbarum & Scythicum esse tradit Strabo.

49 Carnibus humanis obsidionum necessitate urgente plures gentes usæ sunt.

50 Carnium humanarum esum, nullius necessitatis prætextu excusari posse tradit Valet. Maxim.

51 Indos carnibus humanis vescentes Hispani occidere, & captivare solebant.

52 Elizabetha Regina Catholica Indis aliqui piissima, vehementer in illos exarscenscebat, qui humanis carnibus vescerantur.

53 Ferdinandus Cortesius crudelissimus fuit in Indos, quos humanis carnibus vesci compererat.

54 Sacrificia varia, & hominum mactationes horrendæ ab Indis exercebantur.

55 Auctores plurimi recensentur, qui agunt de cruentis sacrificiis Indorum.

56 Mexici plerumque mille homines singulis diebus immolabantur, & aliquando quinque mille, & quot annis plusquam septuaginta milia.

57 Carolina Insulæ Indi qualiter infantes suis Idolis sacrificarent.

58 Indorum omnium crudelissima, & cruentissima hominum, & infantium sacrificia ex relatione Pat. Acosta.

59 Peruanii Indi etiam post Incarum Imperium utebantur sacrificiis hominum, virginitum & infantium, præsertim in Regum inauguratione, aut repletura.

60 Uxores & famulos viros simul cum defunctis Regulis sepeliebant Peruanii.

61 Scedula Regia ad literam recensentur, que viros famulos, aut uxores cum mortuis Indis tumulari prohibet.